

Szent László Napi Búcsú

Őseink életében igen nagy szerepet játszott a vallás. Az egyházi ünnepeket nagyon komolyan vették, a különböző szabályokat, népszokásokat, azok előírásait betartották. Ilyen ünnepnek számított falunk védőszentjének, dicsőséggel övezett Szent László királyunk névnapja. Ezt mindig a László napot követő vasárnapon tartották, és tartjuk a mai napig. Dicső királyunk származását tekintve, Európa bármely királyi trónján ülhetett volna, hiszen testvéréhez Gézához hasonlóan Lengyelországban született (édesanyjuk lengyel király lánya, tehát hercegnő volt). Nyitrán nevelkedett és ugyanúgy fejlemnek volt kinevezve – előbb Biharban, majd Géza trónralépése után, Nyitrán is. Krónikák emlegetik, hogy László jól forgatta a kardot. Salamonnal és Gézával a besenyők elleni közös hadjáratokon kitűnt a csatákban. A mogyoródi Salamon király elleni küzdelemben bátorságával szintén jelentősen hozzájárult a diadalhoz. Mikor trónra lépett, bebizonyította, hogy megfontolt előrelátó uralkodó. Megerősítette a központ királyi hatalmat. Uralkodásával az országban befejeződtek a belviszályok.

Kiépítette az egyházi és világi igazgatást, sok törvényt adott ki. Viszályban, amely kitört VII. Gergely pápa és IV. Henrich német császár között, a pápa oldalán állt. Ezért katolikus egyházfő hamar elismerte királynak, és támogatta Magyarországnak a német birodalommal szembenifüggetlenségi törekvéseit. I. László visszaverte a besenyők támadásait, és hódító hadjáratokat kezdett. Magyarországhoz csatolta Horvátországot, kelet Erdélyt, és idővel Halicsot is. I. László Magyarország legelismertebb uralkodói közé tartozik. Nagyon gondoskodott az egyház fellendüléséről. Megújította a nyitrai püspökséget, Zágrábban püspökséget alapított,

felújított és építtetett több templomot, és kolostort. Közbenjárta I. István király (aki nagyapját, Vazult megvakította) szentté avatásában. 1192-ben I. Lászlót is szentté avatták.

KULTUSZA I. LÁSZLÓNAK

Középkorban I. László alakja sok legendával volt övezve. Mint lovagkirályt megénekelték, mint igazságos uralkodót a jobbágyok felett. Büszke cselekedeteit templomok falfestményein ábrázolták. Leggyakrabban, mint lovagot harcban hegyorommal, kettős kereszttel. Szobrok szent Lászlóról, mint igazságos uralkodót a jobbágyok felett. Büszke cselekedeteit templomok falfestményein ábrázolták. Szobrok szent Lászlóról – együtt szent Istvánnal – diszei templomoknak. Arcképe a pénzemen megtalálható Felső Magyarországon (mai Szlovákia területén) Lászlónak felszentelt templomok Pozsonyban, Nyitrán, Kassán, Rajcin, Szepescyütörtökön, de máshol is.

I. LÁSZLÓ RENDELETEIBŐL

„Ha valaki nem tartja be a vasárnapot és az ünnepnapokat nem szenteli, vagy nem böjtöl a száraz napokat nem tartja be

(pazarol) templombe nem jár, vagy saját halottait nem a templom mellé temeti, had böjtöljön tizenkét napig kenyéren és vízen, a sírhanton. Amennyiben az úr testét a szolganak vagy szegény vendégének vagy falubelijének nem a templom mellé temeti, ugyanúgy legyen megbüntetve”.

I. LÁSZLÓ SÍRATJA A HALOTTAKAT

Képes krónika írja I. lászlóról nhitelesen. A moogyoródi csatával összefüggésben: „Miután Géza fejedelem és László Isten segítségével diadalt arattak, a megölt halottak fölött áldást kértek. Mikor László fejedelem, aki rendkívülien mélyen vallásos volt, látta az ezerszámra megöltek, annak ellenére, hogy azok ellenségei voltak, egész testében megrázkódva fölöttük zokogott. Nagy siralmában haját téápte és arcát kaparta, mint édesanya fiának temetésén”.

NYITRA ELVESZÍTI AUTONÓMIÁJÁT

Mikor Salamon királlyal történt megbeszélés szerint Géza fejedelemnek jutott a nyitrai és Lászlónak a bihari fejedelemség, legfiatalabb testvérük föld nélkül maradt. Lampertet Géza fejedelmi udvarába vette. I. László koronázása után fejedelmi titulust adományozott, és biztosította bevételeit. Uralkodói hatalmat és sajátkatonaság tartására jogot azonban nem adott. Előtte a Nyitrán székelő Árpád-háziaknak ezek a jogaik megvoltak. Végül még saját pénzeket is verettek. Nyitrai fejedelemség autonómiáját elveszítette. Elveszítették azt a többi fejedelemség is. A központi királyi hatalom megerősödött.

I. LÁSZLÓ ÉS KORÁNAK ESEMÉNYEI

- I. László 1040 körül született
- 1064-ben a Bihari fejedelemség fejedelme lett.
- 1077-ben testvérét Gézát követte a trónon.
- 1077. második felében a világi és egyházi tisztviselők gyűlésén 18 törvényt hirdetett. Vonazktak a lopások büntetésére, gyilkosságra, kereskedelmi előírásokra, szentelt ünnepek stb.
- Uralkodása alatt avatták szentté I. Istvánt és annak fiát, Imrét, Gerhard püspököt, Szvorád remetét – Andrást és Benedeket. I. László megkegyelmezett Salamonnak, akinek külföldre kellett mennie.
- 1085-ben (vagy 1086-ban) megújította a Nyitra püspökséget, említést érdemel, hogy 880-ban alakult még a magyarok bejövetele előtt és megszűnt a Nagy Morva birodalom bukásaával.
- 1085-ben és 1091-ben visszaverte a besenyők támadását
- 1086-ban Salamon – holott lemondott magyarországi trónigényéről – segítségére hívta a kúnokat, az uralkodó megvédte magát.
- 1089 1091. Horvát területeket Magyarországhoz csatolt, Halics ellen hadjáratot indított.
- 1090-ben visszaverte a kunok támasását.
- 1092-ben a magyar főurak gyűlésén I. László néhány, egyházat érintő törvényt hirdetett.
- I. László 1095. július 29. Nyitrán halt meg.

Részlet, az – Uralkodóink egy évezreden át c. 2010-ben megjelent könyvemből.

F R

OSLOVMA. HU

Kruh priateľov Slovenského Komlóša 31. mája 2024 v Dome národnosti XIV. obvodu Budapešti

po valnom zhromaždení organizácie usporiadal prezentáciu dvojazyčnej básnickej zbierky Juraja Dolnozemskeho Srdce a osud - Szív és sors, ktorú predstavil básnik, publicista a konateľ Spoločnosti SlovakUm Imrich Fuhl.

A Tótkomlós Barátainak Köre Egyesület 2024. május 31-i budapesti közgyűlése után Fuhl Imre, költő, publicista, a SlovakUm Kft. ügyvezetője a szerző közreműködésével bemutatta Antal György (Juraj A. Dolnozemský) Szív és sors - Srdce a osud című kétnyelvű verseskötetét.

Imrich Fuhl

PILISSZENTLÁSZLÓ VÁLASZTOTT!

Magyarország Köztársasági Elnöke 2024. június 9. napjára tűzte ki az önkormányzati képviselők és polgármesterek választását, továbbá a Nemzeti Választási Bizottság ugyanerre a napra tűzte ki a nemzetiségi önkormányzati képviselők választását. Ezen a napon – közös eljárásban – került sor az Európai parlament tagjainak a megválasztására is.

Pilisszentlászlón az országos arányt meghaladóan magas volt a részvétel (64,98%) a választáson, az 1008 fő választásra jogosultból 655 fő adta le szavazatait. A választás napja rendkívüli eseménytől mentesen zajlott, mindegyik választás érvényes és eredményes volt, és mivel a törvény által biztosított határidőben jogorvoslati kérelem nem érkezett, így valamennyi eredmény jogerőssé vált.

A szavazók jelentős többséggel a jelenlegi polgármesternek Tóth Attilának szavaztak bizalmat a falu vezetésére a következő 5 évben. Polgármesterünk a szavazatok 67,82%-át kapta.

Polgármester választás eredménye

Tóth Attila	432 szavazat	67,82%
dr. Schweickhardt Gotthilf	102 szavazat	16,01%
Dombai Ádám	76 szavazat	11,93%
Kovácsik Péter László	27 szavazat	4,24%

A választópolgárok 636 érvényes szavazatot adtak le a képviselő-testület tagjainak választásán, ahol a lakosoknak 14 jelölt közül volt lehetőségük a hat képviselőt megválasztani.

Képviselő-választás eredménye

dr. Illés György	399 szavazat	62,74%
Petkó Gábor	397 szavazat	62,42%
Kiss Mónika	316 szavazat	49,69%
Dombai Erika	289 szavazat	45,44%
Vanyák Imre	269 szavazat	42,30%
Bernáth Imre	243 szavazat	38,21%

A képviselők közül többen 2014. óta együtt dolgoznak a polgármesterrel, Dombai Erika és Bernáth Imre újonnan csatlakoznak ehhez a csapathoz. A választóknak köszönhetően 2029-ig lesz lehetőségük

tovább folytatni a megkezdett munkát, és tenni azért, hogy Pilisszentlászló élhetőbb, fejlettebb, rendezettebb település legyen.

Ugyancsak június 9-én került sor a nemzetiségi önkormányzati képviselők választására. A névjegyzéken 188 fő választópolgár szerepelt szlovák nemzetiségiként, akik közül 139 fő jelent meg a választáson, vagyis a választásra jogosultak 73,94%-a élt a választójogával a nemzetiségi választáson. Valamennyi jelölt a Pilisi Szlovákok Egyesülete szervezet jelöltjeként indult.

Nemzetiségi képviselő-választás eredménye

Petkó Judit	109 szavazat	84,50%
Dombai Gáborné	106 szavazat	82,17%
Petkó Gábor	101 szavazat	78,29%
Vargáné Hornyák Mónika	87 szavazat	67,44%
Sárainé Hupek Katalin	84 szavazat	65,12%

A megválasztott polgármester és képviselők megbízatása 2024. október 1. napjával kezdődik, megbízólevelüket azonban már átvették a helyi választási bizottság elnökétől. Valamennyiüknek kitartást és eredményes munkát kívánok!

Franyó Rudolf

KEDVES PILISSZENTLÁSZLÓI LAKOSOK!

Ezen sorokkal is szeretném megköszönni, hogy immáron harmadik alkalommal tették le többségi voksukat a polgármesterre választásom mellett.

Remélem, hogy mindez nem csak a belém, hanem képviselő-társaim munkájába vetett bizalmuknak is köszönhető.

Amit ígérni tudok: ugyanolyan alázattal, hittel fogom végezni munkámat, mint tettem az elmúlt tíz évben. Tovább járom a biztosabb gazdasági alapokon nyugvó, fejlettebb infrastruktúrával rendelkező falu megteremtésének hosszú és rögös útját. Igyekszem minél több pályázati forrás bevonásával fejleszteni azt.

Dolgozni fogok a lakosság valódi közösségé történő összekovácsolásán rendezvényekkel, társadalmi munkákkal, további új munkahelyek létesítésével, mert célom és hitvallásom, hogy egy ilyen ékszerdoboz, ahol élhetünk, megérdemel minden összefogást, fejlesztést, állagmegóvást és további környezet szépítést!

Még egyszer nagyon köszönöm, hogy újraválasztottak!
Tisztelettel: Tóth Attila, polgármester

Miért nem szeretem, ha a szlovákokat tótoknak nevezik?

Már kezdtem reménykedni abban, hogy a tót népnév és a tót mint jelző Magyarországon a különböző szlovák közösségekben kezd kikopni a szóhasználatból. Nagyot tévedtem. Még mindig vannak helyek, ahol él és éltetik is. A minap meglepetésként ért az információ, hogy Pátyodon létezik Tót Tájház.

Azt tudtam, hogy Csömörön megnyílt a Tót Hagyományok Háza, Békéscsabán pedig kezd meghonosodni a Tót-Dog nevű szlovák étel. Elnevezése létező minta alapján szabályosan keletkezett, de az a tót jelző nagyon zavar. Amennyiben szlovák neve Čabiansky špiro, akkor miért tót az a dog? Bár tisztában vagyok a szó eredetével és jelentésével, a keresőbe beírtam a tót szót. Ott azt találtam, amit vártam, hogy a szó indoeurópai eredetű, óiráni alakja „tuatu”, jelentése „nép, ország”, európai népek körében is ismert hasonló tartalommal, ófelnémet alakja „diot”, óporosz „tauto”, melyek összefüggést mutatnak a Deutsch népnévvel. Magyarok is átvették, kezdetben a Kárpát medencei összes szlávra vonatkozott, később csak a szlovákokra. Tót lett a szlovákok külső megnevezése, de maguk a szlovákok soha nem nevezték magukat tótoknak.

Hivatalos elnevezésnek számított, majd különböző pejoratív értelmezéseket kapott. Csehszlovákia létrejöttével elfogadottá vált a szlovák népnév,

ennek ellenére a két háború közti Magyarországon maradt a tót elnevezés. Napjainkban két értelmezése létezik: tót, azaz szlovák; tót az, aki anyanyelvében magyar szavakat használ. Ettől a szlovák szlováknak marad.

A fentebb tárgyalt kérdéseknél jobban zavar, helyesebben nyugtalanít, vagy inkább felháborít az, amit a következő két példával szeretnék bemutatni, amiket a keresőben ugyanott találtam. Az első írásnak a címe Tisztázzuk, kik a tótok.

Kezdő sorai: „A világ azon töredéke, amely tud Szlovákia létezéséről, az alapból összekeveri egy másik vicces csoport, a szlovének országával. Nemzetről egyáltalán nem beszélhetünk, mert annak van legalább három alapvető feltétele: kell egy ország, kell egy nyelv és kell egy közös küldetéstudat...” A G-Portál írásának a címe Kik a szlovákok és kik voltak a tótok? „Kik a tótok? Ez nem pejoratív szó, ezer évig úgy nevezték magukat, ezer évig nem voltak sovíniszták, békességben és boldogan éltek a magyarok mellett Magyar Királyság oltalma alatt, mely megvédte őket a történelem viharaitól (tatárok, törökök), csak pánszlávizmus fertőzött meg 1-2 értelmiségit a IX. században...” (Természetesen a XIX. századról van szó - a szerző megjegyzése.)

Az első példához nem fűzök kommentárt, a másodikhoz inkább helyreigazításokat. A szlovákok soha nem nevezték magukat tótoknak, ez külső megnevezésük volt, amit a magyarok ragasztottak rájuk. Békességben éltek a magyarok mellett, amíg fel nem ütötte a fejét a magyar nacionalizmus. Boldogan - ez értelmezhetetlen számomra. A tatárok, törökök témája bővebb kifejtést érdemel. Amióta emberek élnek a Kárpát medencében, azóta „átjáróház”, különböző populációk váltják egymást, de mindig marad az előzőből is. Magyarok előtt utolsó a szlávság volt. A honfoglalók, ugyancsak nem egy nyelven beszélő egységes nép volt, életmódjuknak megfelelően a Kárpát medence központi területeit foglalták el, és az itt élőket a medence külső peremeire szorították. Amikor jöttek a tatárok, majd a törökök, az alföldi lakosság szenvedte el a legnagyobb veszteségeket, és ez a magyarság volt.

A pótlást általában a peremrészek biztosították, cserébe asszimilálták őket; ill. a magyarság kezdetektől befogadó nép volt, jöttek a németek, olaszok, vallonok, nem beszélve a kunokról és másokról. A különös magyar nyelv és az állam, mint erőszakszervezet, tartotta egyben a különböző populációkat. A mai magyar lakosságnak genetikailag alig van köze a honfoglalókhöz, tipikusan európai, jelentős német és szláv jegyekkel.

Reagálni lehetne még a pánszlávizmusra, mely 1-2 embert fertőzött meg, a sovinizmusra, meg hasonlókra. Szóval állítólag vicces csoportot alkotnak a szlovének meg a szlovákok, ha úgy tetszik, a tótok. De nem sokkal nagyobb csoportot képeznek a magyarok sem, csak egy kicsit felturbózottabb az öntudatuk. Szóval ezért nem szeretem, ha szlovákokat tótoknak neveznek, mi magunk a szlovák helyett a tótot használjuk.

Chlebniczki János

Visegrádi Polgárőrséggel közös szolgálat

2024. május 10.-én egyesületünk közös szolgálatot látott el a Visegrádi polgárőrséggel.

A közös szolgálat elsődleges kiemelt célja az OPSZ által meghirdetett illegális szemétlerakók felderítése volt.

Visegrádi polgárőrségnél 2023. decemberében tisztújító közgyűlés volt, új elnökség lett választva. A korábbi, leköszönt elnökség továbbra is támogatja, és segíti az egyesület munkáját. Vincze István, a Visegrádi Polgárőrség új elnöke, már korábban megkereste egyesületünket és elmondta, a továbbiakban is a két egyesület (Pilisszentlászló-Visegrád) között kötött együttműködést, és jó kapcsolatot fenn szeretné tartani.

A közös szolgálat során Pilisszentlászló és Visegrád közötti erdős utat jártuk be, illetve Visegrád településen is végeztünk ellenőrzéseket. A közös szolgálat során intézkedésre nem került sor.

Fotó: Vincze István
Pilisszentlászló, 2024. május 10.

Pilisszentlászlói Polgárőr-és
Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Születésnap megemlékezés

Három hónapja, hogy elmentél, s mai napon töltöttes volna a 60. születésnapodat. Oly sok elképzelésünk volt, hogy hogyan fogjuk megünnepelni, míg a sors közbe nem szólt... S így csak sírodnál virágokkal, gyertyát gyújtva tudunk rólad megemlékezni.

Mihics József, Mihics Krisztián, Leopold Melinda, és szűk rokoni megemlékezése Ózdon szeretett halottunk, Csilla sírjánál.

Kojak (ejtsd kodzsek)

Az eredeti fehér főhöst négerre cserélve újra forgatták a filmsorozatot. Akárcsak „A hét mesterlövész” című filmet. Az új változatban a falusiak vezetője egy nő. A mesterlövészek vezetője egy néger, és van egy mexikói egy túlsúlyos és egy indián is köztük.

A késdobáló egy japán nindzsa. A kreol ellenségeket fehérekre cserélték. A mesterlövészeket fehérekről

színesbőrűekre. A „80 nap alatt a föld körül” – ben a francia Pas Partont négerre cserélték az új változatban. A Robin Hood legújabb változatában Litre John a szerzetes már néger. Afrika gyarmatosítása előtt 500 évvelAz ellenségek fehérek lettek. A pozitív hősök sötétbőrűek lettek a filmekben. Agymosás!

Losonci Miklós mérnök tanár

Római út

A Nagy Római Birodalom virágkorában a Dunántúl Pannónia provinciához tartozott, amelyet hadászati és kereskedelmi megfontolásból részben ma is használatos úthálózattal tettek könnyen járható kultúrtájá a rómaiak.

Ez az út Aguincumot kötötte össze Castra ad Herculemmel (a mai Pilismaróttal). S egyik elágazása Dobogókőre is felvezetett. Folytatódott a Solván (Esztergom) át Brigetioig (Szőny).

Dobay Pál erdőmérnök, erdőfőfelügyelő jegyzetei alapján kigyűjtötte; F R

BÖLCS MONDÁSOK - Tibor atya gyűjteményéből

-Az Isten adott az embernek két fület és egy száját azért, hogy a száj kevesebbet beszéljen, a fülek pedig több mindent meghalljanak.

-Az Isten nem tud egy időben mindenütt ott lenni, azért teremtette az anyákat.

- Ne légy édes mert megesznek, ne légy keserű mert kiköpnek.

Félj az előtted lévő kostól, a hátadnál lévő lótól és a minden oldalon lévő ostobáktól.

-A háromnapos vendég és hal kezd bűdösödni.

-Az ismeretek nem foglalnak sok helyet.

-Ha nem szeretnéd, hogy az emberek a hátadra másszanak, akkor ne hajolj le túlságosan.

-Ha az adakozás nem kerülne semmibe akkor mindenki emberbarát lenne.

-A szülők megtanítják a gyerekeket beszélni, a gyerekek pedig megtanítják a szülőket hallgatni.

-Távrolról minden ember jó.

-Amikor megöregszünk akkor rosszabbul látunk, de többet.

-A szexet Isten teremtette. A házasságot a papok.

-Egy gyermek ki akarta venni a vízből a halat, hogy meg ne fulladjon!

-A szél lapozni tud, de olvasni nem.

-Az a mű, amit olvasnak él, az a mű amelyet másodszor is elolvasnak megmarad.

-Az olyan ember, aki könyvet olvas, soha nincs egyedül.

Ditz Ferenc

Ma tetőzik a Duna. Szerencsére nem olyan magas a vízszint, mint 1838. március közepén volt.

Erről a régi állapotról a Kör utca 5 szám alatt még fotós barátom fiát is a vízmagasság szintje mellé állítottuk, hogy jobban érzékeltessük magasságát. A kőtábla szemléletesen mutatja 1838 március 13 és 18 közötti vízmagasságot.

A következő kőtábla a Görög utca 4 számú ház falán jelöli a Duna árvízszintjét, amikor elöntötte a város alacsonyabban fekvő területeit.

Láttunk táblát a Dumtsa Jenő utca 20 szám alatt az épület falán, ahol a Duna magassága elérte az eddigi legnagyobb 1775 február 15 - 17 évi árvíz szintjét.

Sajnos az árvizek bizonyos időközben újra és újra jelentkeztek. Például a Duna-parti révhéz lejárata mellett a falfelületen láthatjuk Asszonyi Tamás (1942.08. 30.) szobrász, éremművész a szentendrei árvíz egyik legmagasabb vízszintjére emlékeztető bronz domborművét.

Felirata: itt volt a víz 2002 augusztus 18.-án.

A felirat alatt csónakban ülő, tenyerét arcába temető rémült férfi látható.

Aztán 2013-ban az országban elsőként elkészült és kitűnőre vizsgázott a korszerű védőmű: a mobilgát, amely védi városunkat az árviztől.

Fiam tegnap levitt a Duna-partra egy kis árvízszemlére

Erről is készített néhány fotót.

2019. január 19. - Stefánia Palota - Honvéd Kulturális Központ, Budapest

Rudo Fraňo sa narodil r. 1949 v Senváclave (Pilisszentlászló). Viacnásobný starosta svojej rodnej obce a staviteľ-podnikateľ svoje životné skúsenosti premieňa aj na spisovateľské, prekladateľské a vydavateľské aktivity. Od r. 1970 je stavebným podnikateľom a preto nie je náhodné, že vydal odbornú knihu Ľudové staviteľstvo Senváclavu. V rozsiahlej monografii Dejiny Senváclavu spracoval nielen históriu rodnej obce, ale aj jej širšieho okolia, Dunajského ohybu. Ako ctiteľ slovenského ľudového hrdinu Juraja Jánošíka sa rozhodol preložiť a vydať román Milana Ferka Jánošík. (Jeho pohostinský podnik v obci nesie názov Jánošíkova krčma.) Vydal maďarský preklad

d'alšieho románu Milana Ferka Matúš Čák Trenčiansky, ktorého dej sa čiastočne odohráva v Senváclave. Rudolf Fraňo je autorom nielen prekladov a historických štúdií, ale i tvorcom literárnych diel. Vydal desiatky kníh, o. i. zbierku úsmevných príbehov zo života Pilíšanov pod titulom Humor našich predkov a knihu Pilíška história 1944-45 s podtitulom Pochodovali na smrť, v ktorej opisuje ťažké osudy svojich rodákov počas druhej svetovej vojny a ktorú venoval pamiatke svojho otca.

<http://www.luno.hu/.../27229-oslavy-ma-arskej-kultury-so...>

Franyó Rudolfot felavatták a magyar kultúra lovagjává

mit csodálkozni azon, hogy megírta és kiadta Pilisszentlászló népi építésze c. könyvét. Legelső

Franyó Rudolf született 1949. Pilisszentlászlón. Többszörös polgármestere szülőfalujának, és mint építész – vállalkozó saját élettapasztalatát is leírja írásaiban, és fordításaiban. 1970. áprilisától építési vállalkozóként ténykedik, így nincs

Pilisszentlászló története – história – Pilis c. megjelent helytörténeti könyvében, nem csak szülőfaluja múltját dolgozta fel, de azzal párhuzamosan Pilis és Dunakanyar történelmi eseményeiről is ír. Mint szlovákságunk öntudatos egyénisége lefordította Milan Ferko szlovák írótalentum, háromkötetes JÁNOSÍK történelmi regényét, Jánosik Rákóczi zászlaja alatt, című könyvében. További számos közös történelmünről szól könyvet fordított le magyarra Milan Ferko szerzőtől, és más szlovák íróktól. Fordításai mellett számos könyvet írt Rejtélyes Pilis, Pilisi legendárium, Tragédiák a Pilisben, Elődeink humora címen négy kötetben megírta elődeinktől napjainkig megtörtént humoros eseteket.

XXIII. Magyar Kultúra Napja Gála Részlet a lovaggá avatási indoklásból

.....Franyó Rudolf jelentős írói és műfordítói múlttal rendelkezik, amelynek központjában a pilisi táj történelme, néprajza, építésze és hagyományai vannak. 54 kötete jelentős összegű saját hozzájárulással jelent meg. Munkái hozzájárultak a magyarok, valamint szlovákok és német nemzetiségek közötti egység erősítéséhez. Kezdeményezte, megtervezte és megépítette a

falualapítóknak emlékművét. Aktívan részt vesz a honvéd hagyományok megőrzésében, a világháborúk hősei emlékének ápolásában. Alapítója és szerkesztője a helyi „Kürtös” lapnak, amelyet saját támogatással, magánkiadásban havonta jelentet meg. Polgárőrként önzetlenül dolgozik a település rendjének fenntartásában.

A két jóbarát

Petkó Vilmos bácsi

Az erdőben egymás mellett dolgozott két középkorú favágónk Rudolf és Vilmos. Erdőgyérítést végeztek, nagyon sokat kellett fáradni a fák ledöntésével. Mindketten egyformán jól kezelték a fejszét, de a munkamódszerük nem egyezett: az első kitartóan, szinte folyamatosan dolgozott. Nagyon ritkán tartott szünetet, és akkor is csak rövid ideig. Barátja

óránként hosszabb pihenőre megállt. Naplementekor az első favágó csak a munka háromnegyedét végezte el. Izzadtan és fáradtan tette le a szerszámot, teljesen kimerült. A másik, szinte hihetetlen, de a pihenők ellenére befejezte a munkát. Az első favágó nem hitt a szemének. Egyszerre kezdték a favágást a fák is nagyjából egyformák voltak.

- Nem értem a dolgot – mondta.
- Minden órában kiadós pihenőt tartottál, és mégis előrébb vagy.
- Igen, azt láttad, hogy minden órában megálltam pihenni. Amit viszont nem láttál, hogy a szünetet

arra használtam, hogy megélezzem a fejszémet – mondta mosolyogva barátja Vilmos. A fenti esemény valóban megtörtént édesapámmal és az áldott emlékezetű Petkó Vilmos bácsival.

F R

„Megengedethetetlen”

Mondogatja Solz német kancellár. „Megengedethetetlen, hogy egy beengedett migráns agyonszúrjon egy rendőrt.” „Megengedethetetlen, hogy az oroszok megtámadják Németországot, amiért tankokat és rakétákat engednek át (adnak) a németek Ukrajnának!

A migráció csődjét egész Nyugat Európa az orosz háborúval próbálja elleplezni. Az olaszok Albániába viszik a migránsokat, akik majd újra elindulnak Albániából Németországba. Rajtunk is keresztül. Zelenszkijt az egész világ ismeri. Miközben az egész népe elpusztul, és az egész országa is romhalmazzá válik.

Losonci Miklós

Migráció ellenes fordulat

Történt az Európa parlamenti választásokon. Az Európa tengelyét jelentő Franciaországban és Németországban. (Belgiumban, Hollandiában, Szlovéniában, Spanyolországban). A harmadik legnépesebb ország is megőrizte migráció ellenességét. A migránssímogató liberálisok és sötétzöld pártok óriásit buktak. Az únió és az

összes balkáni államaiban is a falvakban nem léteznek migránsok. Ahol a favágásban és a mezőgazdaságban rengeteg munka lenne. Ehelyett a városokban heverésznek, ücsörögnek, bandáznak, ahol tanulás és munka nélkül is felvehetik a segélyeket.

Losonci Miklós

Elődeink hagyományos foglalkozásaiból Népi iparból iparosság

Elődeink többségét szegénysége, a nehezen járható utak miatti elszigeteltsége a múltban arra kényszerítette, hogy kezdetleges szerszámaikat, épületeit, tűzhelyét bútort, házi eszközeit, ruha és ágyneműjét maga állítsa elő. Mindezeknek elkészítése hosszú időn át jóformán teljes egészében a szűk családból, a háztól tellett ki.

A család keretében – az általános társadalmi fejlődéssel megegyezően – nálunk is őszi módon nemek szerinti munkamegosztással történt a

nyersanyagok használati tárgyakká történő feldolgozása.

A nők feladata volt a fonás, szövés minden munkafolyamata. Ilyenformánóriási és nehéz munka hárult a kender megtermelésétől kezdve a fonás-szövés az asszonyokra. De a férfimunka sem volt könnyebb. Az erdei-mezei munka alól felszabadult minden idejét épületei, gazdasági szerszámai és házi szükségletre való egyéb tárgyak készítésével, javításával töltötte. A gazdaság a lakás

szinte teljes anyaga hosszú időn keresztül jóformán a fa volt.

Faanyagon kívül egészen a XIX. század második feléig csak a kapát, üstöt, ollót, s a faekékhez szükséges ekevasat nem állították helyben elő, hanem hozták máshonnan, leginkább az iparral rendelkező városokból. A bútorfélék, gazdasági eszközök, a szalma vagy nádtetős ház is csupán faszeggel, fonadékokkal, s gúzsokkal készültek házilag.

Később kezdték használni a helyben készült vagy máshonnan beszerzett cigányszeget. Bármilyen hihetetlenül is hangzik, de a szekér is fatalpú volt eleinte. Csupán néhány szerszámkészítő eszköz a fejsze, bárd, fűrész, véső, fűrő, vonókés és kalapács volt vasból.

Csak az iparosítás után, a vasútépítést követően terjedt el igazán itt is a gyári vasfűrész, harapófógó, gyalu, szeg, továbbá a vasekefog, szekérkerék - sín, ráf, és később az öntöttvas vastengely, vasfogú borona, szekérlánc, és egyéb vasipari termékek.

A vasszerszámok részben elavulttá tettek számos

régi faszerszámot. A parasztság is nagyobb igénnyel lépett fel az ezermesterekkel szemben.

A fokozott igény kielégítését részben lehetővé is teszik az újabb szerszámkészítő eszközök, de a megszorodó eszközökkel már nem is tud mindig bánni ugyanaz az ember.

Csökken a számuk, tehát az eddig mindenhez értő ezermestereknek, s megjelenik a falutársadalomban az ács, kerek-bognár, kádár – majd itt –ott az asztalos is, s néhány helyen ráállnak egyesek az eddig az addig cigányfoglalkozásnak tartott kovácmesterségre is.

A többnyire szegény mesterembereknek azonban nem állt módjukban, hogy aránylag drága anyagot és sok munkát fektessenek raktári árúba, ezért csak megrendelésre, megfelelő előleg lefizetése után vállalták elkészítését a megrendelt árúnak.

Kivéve az olyan ágakat, ahol a szükséges nyersanyag ingyenes vagy nagyon olcsó volt, és így maga a termék is olyan olcsó lett, hogy annak raktáron tartása nem járt túlságos kockázattal. Nos, ilyen mesterség volt a kosárfonás, fazekasság.

Hozzászólás Prohászka diófája cikkhez

Pont annyit élt, mint ahány éves most én vagyok. 69 évet. „Állítólag tavasztól őszig minden kedden gyalog ment át a hegységen Esztergomtól Óbudáig. Lengyelül a „prohászka” szó is sétát jelent.

Ezért prohászka a Pilisben azt jelenti kisbetűvel írva, hogy séta a Pilisben. Anno nvolt róla egy fotó egy hídon egy újságban

„Prohászka na moscse” aláírással. Ami séta a hídon is jelentett.

„Nincs új a nap alatt” viszont”sosem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba”. Feloldhatatlan mondas.

Losonci Miklós

Sövényvágás

Kocskovszky János

Krkos Attila falugazdánk szervezésében a rossz esős idő ellenére is folyik temetőnk sövénykerítésének levágása, formázása. Olyan gyorsan terebélyesedik a kerítés, hogy évente többször kell ismételni ezt a munkafolyamatot. Ilyen komoly gépi felszereltséggel, és ifjú erővel sem könnyű feladat karbantartása az igen komoly magasságú kerítésnek.

Hajdanában, vagy inkább csak néhány évvel ezelőtt időskora ellenére a szomszédom Kocskovszky János bácsi végezte évtizedekig, hosszított

nyelű sarlóval, amíg bírta erővel. Az emberi kor és ez által az erő is véges. Ezért János bácsi akaraterije ugyan még a régi de elhagyta már ifjúkori lendülete. A másik szomszédom Lukovszky Gyurika, ifjú kori lendülettel még najainkban is igyekszik célszerű termelési eszközökkel szépen, szinte iparművészi szinten alakítani az előtte lévő kerítésrészt. Csak a levágott sövényvesszők eltakarítása sem könnyű feladat.

F R

Kucsera Ferenc emlékezete

A Weresmarty villával szemben (ma Zeneiskola) az árvízvédelmi töltést megbontva a Duna felőli oldalon áll Szuromi Imre (1948.09.26.) építésmérnök, képzőművész által készített és 1993-ban felállított fém oszlop kúpos tetején lévő kereszt.

Ugyanitt a félköríves alapzatba simuló réztáblán olvasható:

“Itt halt vértanuhalált 1919. VI.25.-én dr.Kucsera Ferenc káplán”

Már előzetesen is 1928. június 25.-én felállítottak a Duna-parton egyszerű tölgyfa keresztet dr. Kucsera Ferenc (1892.09.23.- 1919.06.25.) emlékére. Nem pontosan ezen a helyen, hanem Budapest felé, lejjebb. A kereszt felírata: “Itt halt hitéért, honáért és katolikus testvéreiért mártírhálált 1919. évi június hó 25.-én Dr. KUCSERA FERENC róm. kat. segédlelkész. ÁLDÁS EMLÉKÉRE! Ámen. Dr. Súlyok Kálmán”Az 1950-es években a keresztet ismeretlen tettesek felszámolták.

1925-ben a Bajcsy-Zsilinszky utca egy részét a mártírhálált halt káplánról, dr. Kucsera Ferencről nevezte el az Utcanév Bizottság. 1991-ben a volt Május 1 utca kapta a Kucsera Ferenc nevet.

Történeti visszatekintés: Szentendrén 1919-ben az

ellenforradalmárok szervezett, összehangolt akciójára június 24.- én került sor. A fegyveres akció kezdetére harangzúgással adtak jelt. A zavargások megakadályozására Budapestről küldtek 17 tagú terrorkülönítményt. A terroristák Chudy Ferenc a hadügyi népbizottság szentendrei városparancsnoka vezetésével berontottak dr. Kucsera Ferenc római katolikus káplán lakhelyére és vallatták, ki húzta meg az “ellenforradalmi erők” támadását jelző harangot, ki vitte el a kulcsot, hogy elmehessen a toronyba harangozni? A káplán nem mondta meg az illető nevét (hallgatásával a nyolc gyerekes Valentin János köművest védte.) ezért a Weresmarty (Marx otthon) villába vitték és vallatása, kínzása során több helyen törték el a csontját majd a Duna-partra hurcolták és négy önként vállalkozó, elszánt ember Chudy parancsára agyonlőtte, majd rohamtörrel kegyelemdőfést adtak a szívébe. Teste egy jó ideig a szemétdombon maradt, majd koporsó nélkül a temető árkában földelték el. A lakosság az árokban lévő sírt virágokkal hintette tele.

Az 1919-es események bukása után, 1921. május 4.-én a Szentendrei Néplapban jelent meg az ítélethírdetés. A Pest Vidéki Királyi Törvényszék

megállapította,
hogy Ozorai
József pomázi
direktórium
elnök, Schrötter
Aladár pomázi
direktórium tag,
Navarra Jenő
segédjegyző járási
direktórium tag
rábírták Chudy
Ferencet arra,
hogy dr. Kucsera

Ferenc káplánt megöljék. Chudy az önként
jelentkező négy vörös katonának kiadta az utasítást

a kivégzésre. Ismert továbbá, hogy Dudás János
vádolt önként jelentkezett a kivégző osztagba és az
egyik vörös katona Marinovics Miklós volt.

A törvényszék Ozorai Józsefet, Schrötter Aladárt
és Chudy Ferencet halálra, Navarra Jenőt
életfogytiglani fegyházra, Dudás Jánost 15 évi
fegyházra, Marinovics Miklóst 3 évi fegyházra
ítélte. A halálra ítéleteket az 1922-es Szovjet
Külügyi Népbiztosság jegyzékére fogolycsere
egyezmény értelmében tisztekért kicserélték.

Dr. Kucsera Ferencet végül a Római Katolikus
Kálvárián beszentalés után temették el.

Ditz Ferenc

Virtuális „valótlanság”

Az internet megjelenése előtt egy kertes házért
két lakótelepi lakást lehetett kapni. Azóta pont
fordítva egy lakás két kertesházat ér. Nincs már idő
kertészkedni. Az egész világ kizárólag csak
internetezni akar. Azért engedték be a nyugatiak a
migránsokat, hogy azok dolgozzanak helyettük,

amíg a nyugatiak internetezgetnek. Egyenlőre a
migránsok felélik a nyugat összes tartalékát, amibe
ők egy centet sem fizettek be. Az analfabéták
túl jártak a többdiplomások eszén.

Losonci Miklós

Robbanásveszély!

A migránsoknak kellene a jövőben megtermelni a
gyerektelen nyugatiak nyugdíját a jövőben.
Egyenlőre kiűrik a nyugdíjasszákat.

Minden magyar gyerek internet függő. Megvonási
tüneteket okozna a megvonásuk az internettől.
Nem tantárgyakat néznek rajta, hanem minden más
figyelemelterelőt. Viszont a kormány naivul

laptopot vesz nekik. Tovább rontva az
internetfüggőségüket. A korlátlan internet olyan,
mint a drog. Szétver minden emberi kapcsolatot.
Tönkreteszi még a családokat is. Nincs idő
beszélgetni, kirándulni, találkozni.

Losonci Miklós

Pucolanum

Így hívták az ókori rómaiak a cementet. Előállítani
nem tudták, csak bányászták a Vezúv lábainál és
elszállították még Britanniába, Afrikába, Ázsiába
is. Ezzel építették a vízhatlan vízvezetékeiket is
világszerte. Ma is keverünk belőle a vakolatba is a
homok és az oltottmész mellé.

A bepucolni szavunk az ókori római pucoláneum

szóból ered. A volt Jugoszlávia minden területe tele
van vakolatlan téglaházakkal. Mert csak akkor kell
építményadót fizetni, ha már elkészült a ház, de az
örökre vakolatlanul álló házakról mindenki láthatja
kilométerekről, hogy „egyenlőre” nincsenek
készen.

Losonci Miklós

Dr. Csere Péter

JÁNOSÍK - Egy fiú a hegyekből

Juraj Jánosík 1688. január végén született a Trencsén vármegyei Terhelyen (Terchova); január 25-én keresztelte meg Michal Smutko plébános a szomszédos Várna (Varin) faluban, és 1713. március 17-én végezték ki Liptó vármegye székhelyén, Liptószentmiklóson. Előbbi bejegyezték a katolikus templom anyakönyvébe,

utóbbi pedig rögzítik a liptószentmiklósi vármegyei törvényszék hivatalos iratai.

E két dátum közé mindössze huszonöt év és nem egészen két hónap szorítható; a híres tót betyárnak, Jánosík Jurónak – így hívták a magyarok is, legfeljebb a hivataloskodó utókor titulálta Györgynek – nem adatott sok idő ezen a földön. Azonban úgy tűnik, a legendák tárgyainak nem okvetlenül szükséges hosszú élet, az optimálisnak mondható idő is elég. Jánosík Juro számára elegendő volt a huszonöt év a legendává váláshoz.

A szülőfaluja melletti „u Jánosov” tanyán nőtt fel, és nyilván a kor bevett szokása szerint gyerekként különböző gazdánál dolgozott hol pénzért, hol ellátásért. Ez az életmód megedzi az embert; szívós lesz és erős, szükségleteiben igénytelen, de gondolkodásában józan és praktikus. Főleg ott és abban az időben ezek a tulajdonságok számítottak. Az írni vagy olvasni tudás nem volt szükséges.

A tizenhetedik-tizennyolcadik század fordulóján a Felvidék helyzete egészen speciális volt. Földrajzi fekvése miatt Magyarországnak ez a része sínylette meg legkevésbé az éppen véget érő török uralmat, viszont az új hódítóként jelentkező Habsburg császári hatalom ellen lázadóknak is menedéket nyújtott. Thököly Imre pár évet megélt Habsburg-ellenes Felső-Magyarországi Fejedelemségének bukása és a hegyaljai felkelés leverése után azok,

akik a katonáskodáson kívül nemigen értettek máshoz, tömegével húzták meg magukat az országnak ezen a részén. Közöttük igen sok volt a szlovák nemzetiségű, akikkel a szó szoros és átvitt értelmében is könnyen szót értek az erdők és a hegyek döntően ugyanehhez a nemzetiséghez tartozó lakói.

A sihederré cseperedett Juro, mint mindenki ebben az életkorban, kalandokra vágyott és világot akart látni, így amikor kezdetét vette a „Rákóczi vojna”, beállt a fejedelem katonái közé. A későbbi betyár tizennyolc évesen már kurucként harcolt a hazáért és a szabadságért Winkler Vilmos ezredében; az állománylistán ma is olvasható a neve. Winkler egysége a Felvidéken operáló gyorsan mozgó alakulat volt, és igen sikeresen működött, ezért nyilván kellő erővel – gyalogság, lovasság és némi tüzérség – rendelkezett. Mivel később Juro betyárként lovakat is csempészett

Lengyelországból a határon át Magyarországra, katonaként valószínűleg jól megtanult lovagolni. A nehezen járható hegyi utakon átdüböngő állatokat aligha lehetett gyalogszerrel terelgetni...

A fiúban alighanem fel sem merült a kérdés, hogy a szlovákok vagy a magyarok szabadságáért harcol-e. Az egyik nem volt elválasztható a másiktól.

Húszéves volt, amikor 1708-ban a balsorsú trencsényi csata után fogságba esett, és kényszersorozás révén vált a császári hadsereg tagjává. A kényszersorozottak megbízhatatlannak számítottak, inkább a hadtápnál szolgáltak, vagy őrfeladatokat láttak el. Juro is így került örként a nagybiccei várba.

A vár szűkebb hazájában, Trencsén megyében volt, és földijével, az éppen ott raboskodó Tomáš

Uhorčíkkal (Uhorcsik Tamás) is itt barátkozott össze. Uhorčíkot sokszor betyárkapitánynak is nevezik, így nyilván megvolt benne mindaz, ami ezek között az egyszerű, de tiszta fejű gondolkodó emberek között vezetővé emelte: a kellően karizmatikus személyiség és a testi erő. Egyértelmű, hogy a végső - és végzetes - fordulatot ez az ismeretség jelentette Juro életében. A szülők hamarosan kiváltották őt a katonai szolgálat alól, Uhorčík is hamarosan megszabadult (nem kizárt, hogy éppen Jánosík segítségével), a betyárjai újból összeálltak, és Juro Jánosík szinte azonnal csatlakozott hozzájuk.

1711. szeptember 29-én, Szent Mihály napján tette le a zsványok esküjét. Ezt élénken megőrizte a hagyomány, hiszen fontos dolog volt akkoriban. Az eskü mindenkori szövege változó, de a lényeg a vezérnek és a bandának való hűség és hallgatás fogadalma volt, amire az új tag lelke üdvösségére megesküdött. Ám ennek jogi tartalma sokkal prózaibb: az illető hivatásos bűnözővé vált egy bűnözéssel életvitelszerűen foglalkozó és ebből folyamatos haszonszerzésre törekvő bünszervezetben. Az államhatalom sosem tolerálta a bűnözés e fajtáját; ez manapság a büntetési tételek drasztikusan emelt mértékében, akkoriban pedig a büntetés különösen kegyetlen voltában testesült meg.

A Kárpát-medence mondakincsének egészen különleges fejezetét jelentik a Juro Jánosíkról szóló legendák. Ennyi monda csak azokról születik, akiket nagyon szeretnek. Egy részüket valós események ihlették, más részük már kimondottan a mesék és a csodás legendák világához tartozik. Leginkább lényeges azonban, hogy bennük tükröződik talán legjobban a szlovák nép lelke; a szülőföldhöz és az anyanyelvhez való ragaszkodás, a hősökben és a csodákban való bizodalom.

Jánosík Juro rövid élete viszont sokkal inkább a prózai valóságban telt. Sok portyát vezettek a szomszédos Morvaországba, ahol Vsetín város és környékének kereskedőit fosztották ki, illetve lovakat és egyéb lábasjóságot csempészték Lengyelországból. Jánosík nem sok idő múlva átvette Uhorčík szerepét, aki megnősült, és Mravec Márton néven a Kishont vármegyei Klenócon telepedett le.

A mondák Jánosík több gavallér ajándékát, a

szegényeknek nyújtott adományait örökítik meg. Mindez nem legenda, és nincs ebben semmi hihetetlen: a kétségtelen érzelmi indíttatáson túl ez afféle korabeli „PR” tevékenység volt, aminek lehetőségével más betyárok is gyakran éltek. Az emberek segítőkészségét és hallgatását meg kellett vásárolni, ehhez pedig a legjobb módszer az volt, ha részesítették őket a zsákmányból. Sajátos érdekszövetség szövődött így: az egyik félnek volt miért adni, a másik félnek volt miért kapni.

Főképp pedig mindenkinek érdekében állt hallgatni...

Úgy tűnik, Jánosíkék csak az „alaptöket” keresték meg külhonban, igazi szerteágazó betyártevékenységbe Felső-Magyarországon kezdtek. Nem hiányzott ebből a „klasszikus” útonállás; kereskedőket, uradalmi tisztviselőket, nemesembereket raboltak ki a Felvidék útjain, de ugyanúgy bemerészkedtek a városokba is, hol az ékszerészt, hol a posztókereskedőt fosztva ki. Azonban idővel ők is a betyárok örök hibájába estek: mikor az államhatalmat megtestesítő császár tisztviselőire is kivetették hálójukat, aztán kifosztottak egy császári tábornokot a feleségével és egész kíséretével együtt, már tényleg presztízskérdéssé vált az elfogásuk.

Erről is többféle legenda szól: hallhatjuk a másik bandatag árulásáról, hűtlenné vagy rosszindulatúvá vált szeretők és idős fogadósnék ármánykodásáról szóló mendemondákat, megtűzdelve a legendák szinte kötelező csodás elemeivel.

Valójában Liptó vármegye hatóságai mai szemmel nézve is kimondottan színvonalas nyomozást folytattak. Tanúkat és nyomokat kutattak fel, bizonyítékokat szereztek be, és besúgókat is alkalmaztak. A Turiak Huncaga nevű betyár alighanem önként „súgott” a pandúroknak Jánosík elrejtett zsákmányára áhítozva, de kézre került egy bizonyos Susztek Miklós is, akinél Jánosík gyakran megfordult, és aki kínvallatás hatására elárulta Jánosík Juro gyakori tartózkodási helyét: Kishontban, Klenócon, egy bizonyos Mravec Mártonnál...

Suszteknek nem fizetődött ki a vallomás. Mivel nem önként tette, nem számított enyhítő körülménynek. 1712. szeptember 10-én Zsolnán kerékbe törték.

Volt azonban egy remek nyom: egy konkrét

település konkrét háza, így az eddig ködkép-szerű Jánosík Juro is kezdett konkrét személlyé válni. 1713 telének egy estéjén az alaposan felderített klenóci házat egész pandúr-különítmény vette körül, akik egy adott jelre benyomultak az épületbe. Az elfogásról számos monda szól: a Jánosíknak varázserőt adó széles övet levágták róla, a padlóra borsót hintettek, hogy elcsússzon rajtuk menekülés közben, és csak az ő parancsára működésbe lépő fokosa hiába vágott rendet a pandúrok között, azok túl sokan voltak.

A mesés elemek mögötti igazság azonban megintcsak prózai: a ruházatot egyben tartó – és általában pisztolyt vagy kést is rejtő – öv levágása a mozgásban és a védekezésben akadályoz, ha borsót szórnak az ember lába alá, azon tényleg hatalmasat eshet, a jó pár ütést-vágást elszenvedő pandúrok sebei pedig azt mutatják, hogy Jánosík Juro mindezek ellenére is bátran küzdött, és nem adta olcsón a bőrét. Ám hiába volt a bátorság: elfogták szállásadójával együtt, akiről még nem sejtették, kicsoda valójában.

Bárhogy nézzük, Jánosík ügyében a maga korában törvényes eljárást folytattak le, amelyben az alaposan bizonyított bűncselekményekre az akkor törvényes büntetést szabták ki. Hogy igazságos volt-e? Igazságos ítélet egy igazságtalan társadalmi rendszerben ritkán születik.

Az 1713. március 14-én összeülő bíróság tagjai Okolicsányi László és Ugronovics Kristóf voltak, az ügyész Csemiczky András, Jánosík védője pedig Palugyai Baltazár, aki – meg kell hagyni – igen lelkiismeretesen végezte feladatát.

Jánosík okosan és taktikusan védekezett, bár aligha lehetett kétsége a sorsa felől. Okolicsányi 29 kérdést tett fel, amelyek elsősorban a kuruc emigrációra, saját és Uhorčík segítőire, valamint rablott javainak hollétére vonatkoztak. Jánosík azonban csak a kétségtelenül bizonyított „balhékat” vallotta be, bűntársakul pedig kizárólag olyanokat nevezett meg, akik már meghaltak, vagy elmenekültek, elásott kincsekről pedig hallani sem akart.

Az ügyész felhozta egy Schardon nevű császári generális kifosztását, illetve egy Vrítek nevű, idősebb pap vagy szerzetes meggyilkolását. Az előbbit Jánosík elismerte, utóbbit azonban határozottan tagadta. Ekkor vált kárára, hogy

egyetlen bűntársát sem tudták vele együtt kihallgatni. A bíróság elrendelte előbb enyhébb, vagy súlyosabb fokú kínvallatását. Ezzel újabb rablásokon kívül egyéb „nóvumról” nem értesültek, de amit addig megtudtak, a halálos ítélethez bőven elegendő volt.

A verdikt a három lehetséges büntetés (kerékbe törés, karóba húzás, kampóra való akasztás) közül alighanem a legkegyetlenebbet, a kampóra akasztást írta elő. Jánosík Jurót 1713. március 17-én arra a vaskampóra akasztották fel az odalánál fogva, amit ma is őriznek a lipótszentmihályi múzeumban.

Uhorčík személyére is hamar fény derült. Nyakánál kezdődő keréketörésre ítélték, és ugyanott végezték ki, ahol Jánosíkot.

Több mint három évszázad pergett le azóta, de Jánosík-legendák talán azóta is egyfolytában keletkeznek. Hiszen az új idők leginkább kiábrándító tapasztalata, hogy a kiszolgáltatottakkal szembeni igazságtalanságot nem befolyásolja sem a határok, sem a politikai rendszerek változása, nem változtat rajta sem társadalmi osztályok, sem generációk felemelkedése, tündöklése és bukása.

Ki tudja, a messzi Kárpátok közt talán most is regélnek egy olyan Jánosíkról, aki elzavarja a hatalmaskodó politikusokat, megsarcolja a kegyetlenül rekviráló végrehajtókat, móresre tanítja a tízszeres haszonnal kalkuláló uzsorásokat. Talán ma is terjednek a történetek valakiről, aki nyájas, de kevés beszédű, nagyerejű, de békés, tehetős, de nem önző vagy fukar, és aki talán a társadalmi előrelépés más módját is el tudja képzelni a gyengékkel szembeni hatalmaskodáson vagy a bajba jutottak megsarcolásán kívül.

Igaz, a valóságban biztosan Jánosík sem volt Grállovag, de három évszázad után is úgy érezzük: sokkal különb volt bírójánál. Hiszen ki emlékszik ma már a főispánokra, szolgabírákra, intézőkre és pandúrokra? A Rákóczi katonájából lett szlovák szegénylegény azonban örökre ott él népe emlékezetében.

Cikkem megírásához nagy segítséget kaptam a kitűnő magyar-szlovák írótól, Franyó Rudolftól, amit ezúton is megköszönök.

Copyright: Dr. Csere Péter

HUMOR

SZIMULENCIA

A szeretett, népszerű dr. Katona Gyula bácsi fiatal korától hosszú évtizedekig volt községünk körzeti orvosa.

Minden Pilisszentlászlait név szerint ismert. Néhány napra táppénzes állományba helyezte a kevésbé beteget is.

Közvetlen humora miatt mindenki szerette.

Bizalommal fordultak hozzá a betegek és a kevésbé betegek is.

Így jutott szentendrei rendelőjébe Cili néni is.

- Hol fáj, Cili néni? – kérdezte a doktor úr.

- Jaj, jaj doktor úr! Itt is, ott is, mindenhol minden.

Az orvos megmérte a vérnyomását, meghallgatta szívverését, megnézte torkát. Nem talált semmit.

- Aztán hogy jött ide? – kérdezte.

- Jaj, doktor úr, szaladnom kellett lefelé a kerten, hogy elérjem a buszt, mert kapálni voltam a málnát.

- Cili néni, magának nagy betegsége van, maga szimuláns. Menjen szépen haza, és pihenjen –szólt mosolyogva doktor úr.

Cili néni leballagott a buszállomásra, éppen elérte a pilisszentlászlói járatot.

Sógorasszonya Pap-réti elágazásnál, (akkoriban a 11-es út izbégi elágazását nevezték így). szállt fel.

- Cili, te nem a málnát kapálad? – kérdezte a sógornő.

- Jaj, dehogyan kapálok. Szerencsém, hogy lejöttem a doktor úrhoz – mondta átkiabálva az ülő utasok feje felett.

- Mi a bajod? – kiáltott vissza a busz elejéből a sógorasszony.

- Jaj, nekem nagy betegségem van, olyanról még nem is hallottam.

- Aztán milyen orvosságot írt fel a doktor úr? – jött a következő kérdés.

- Jaj azt mondta, olyan súlyos betegségem van, amire még nem találtak ki orvosságot.

Valami szimulenciát mondott a doktor úr.

REPETA A GÜLBABA ÉTTEREMBEN

A hatvanas évek végén történt.

Köztudott, hogy elődeink, de még magunk is, ez alatt a jelenlegi idősebb generációt értem, több család kereseti lehetőségei az erdei növények voltak: moha, különböző virágok, csipke (amiből készült a híres szentlászlói hecsedli), fagyöngy...

Ezen termékek gyűjtése bizony nem kevés fáradtsággal járt.

Az összegyűjtés után még haza kellett hozni, bizony sokszor oda-vissza, több órai gyaloglás árán, ami sok kilométert jelentett.

Ezután még otthon a család apraja nagyja rakosgatta, kötözte, amíg szállíthatóvá, forgalomképpé lett az árú. Reggel aztán, de ez alatt hajnali kell érteni, hiszen a legelső busszal, ami négy órakor indult községünkől, útra keltek megpróbálni eladni az előtte való napokban összegyűjtött, kötött termékeket.

Történt akkor egy idősebb házaspárral, akik portékájukat levitték a nagycsarnokba, eladván azt hazafelé tartottak. Amíg a HÉV indulására vártak, betértek a Margit-hídfőnél lévő Gülbaba étterembe. Mákos téstát rendeltek, a mellettük lévő asztalnál egy férfi pörköltet evett. Elfogyván tányérjából az étel, hívta a felszolgálat.

- Főúr kérek egy repetát.

A pincér hozott még egy adag zónapörköltet.

- Asszony kérjünk mi is inkább repetát – szólt feleségéhez Sándor bácsi.

- Én nem bánom, mehetünk a következő járatral, azzal is elérjük a szentlászlói buszt. – adta beleegyezését felesége.

- Főúr, mi is kérünk repetát! – rendelkezett büszkén a férj.

Nagy meglepetés érte, mikor a pincér még két adag mákos téstát hozott...

Részletek az Elődeink humora I-IV. kötetekből.

Akár meg is történhetett

Valahol esküvő volt, ahol a pap megkérdezte, van-e valakinek mondanivalója a menyasszony és a vőlegény házasságával kapcsolatban. Itt volt az ideje, hogy felállj és szólj, vagy hallgass mindörökre. A mély csend pillanatát félbeszakította egy fiatal gyönyörű nő, aki várandós. Lassan elindult előre. Síri csend volt a templomban, és csak a nő léptit lehetett hallani.

Ekkor eluralkodott a káosz. A menyasszony pofon vágta a vőlegényt, a vőlegény anyja elájult, a menyasszony szülei dühösek voltak, a vendégek suttogtak (valami, ami nem túl normális az

esküvőkön), a vőfélyek szomorúan néztek, azon gondolkodtak, hogyan segíthetnek megoldani a helyzetet.

A pap egy kis idegességgel megkérdezte az asszonyt :

- Meg tudod mondani, miért jöttél ide? Mit akarsz mondani ?

És a nő, egy kicsit félénken, így válaszolt :

- Csak az van, hogy ott hátul nem hallom, amit mondanak, ezért közelebb jöttem, hogy halljam mit mond az atya.

F R

Kiút

Kiutat kell találnia a félrevezető, hamis nyomok labirintusából, amiben csak az lehet segítségére, ha megtudja különböztetni a jót a rosztól, az őszinte törekvéseket a hazugságoktól és önáltatástól, na és főleg az igazi személyiségeket a rengeteg, csak külsőre nagyon fontos embertől. És ha már itt tartunk, a le...sajnált lényegnél és a „mi Sanyonknál”, ha van egyáltalán köztünk ilyen, ő egyértelműen olyan határozott tulajdonságokkal bíró egyéniség, a magyarországi szlovákok társadalmi – kulturális életének olyan erős személyisége, akit évtizedek múlva sem lehet majd megkerülni, vagy egy kézlegyintésekkel elintézni.

A mi sokoldalú „több mint költőnk” kezdettől fogva kellemetlen „jelenség”, túska a kiskirályok szemében, igazságával és elvhűségével mindig a hatalmaskodók útjában állt. Közben pedig az igazsága nem csak holmi egyoldalú vagy relatív,

sokkal inkább egyetemes és abszolút, mely szilárd erkölcsi alapokon és gyakran kegyetlen élettapasztalatokon áll.

Fuhl Imre

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság tájékoztatója Pilisszentlászlón

2024. június 13-án (16.00-óra) a Pilisszentlászlói Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület kezdeményezésére a DINPI természetvédelemmel kapcsolatos tájékoztatást tartott településünkön. A meghirdetett programon a résztvevők között több

gazdálkodó földtulajdonos is jelen volt. A DINPI részéről Novák Adrián tájegységvezető, és Fehér Balázs örkerület-vezető adott tájékoztatást. A tájékoztatón többek között elhangzott, hogy Pilisszentlászló is azon települések közé tartozik

melynek a külterülete és belterülete egyaránt védett természeti terület, a Nemzeti Parkhoz tartozik.

Ezért a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szerint – többek között – a kaszáláshoz, legeltetéshez, cserje irtásához, stb. a természetvédelmi hatóság (Pest Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály - 1016 Budapest, Mészáros u. 58/B.) engedélye szükséges. A hatóság az engedélyezési eljárásokba szinte minden esetben bevonja a DINPI-t, aki a kérelemben foglaltakat véleményezi, és ha szükséges, javaslatot tesz a hatóságnak, hogy az adott területre vonatkozóan előírjon-e valamilyen feltételt az engedélyben. Fontos, hogy osztatlan közös tulajdon esetén a kérelmet nem kell az összes tulajdonos nevében és egyetértésével beadni! Ha egy tulajdonos vagy földhasználó kérelmet nyújt be, erről a hatóság a tulajdoni lapon szereplő többi tulajdonost is értesíti, de csak azoknak a véleményét veszi figyelembe, akik az értesítést átveszik, és a

megadott határidőn belül válaszolnak. A Kormányhivatal az engedély nélküli tevékenységet szankcionálja. A tájékoztató végén egyéni kérdésekre kaptak választ a jelenlévők. A DINPI szakemberei, akik igényelték azoknak megadták az elérhetőségüket.

Mihics József

Jeles napok júniusban

MARGIT

Skót királynő meghalt 1093. Ünnepe június 10. Anyai nagybátyjának, Szent István királyunknak udvarában nevelkedett. III. Malkolmskót király felesége lett. Királynői méltóságát életszentsége ékesítette. Mint királynő szorgalmazta a kötelező húsvéti gyónást. Férje elhunytát lelki megpróbáltatásnak, az ő súlyos betegségét pedig lelki megtisztulásnak minősítette. Tetemeit az edingburgi Szentháromság templomában őrzik. Margaretha a görögben: gyöngy. Becéző neve: Margó, Grete.

ANTAL

(Nagy Szent) hitvalló, a remeték atyja. Meghalt 356. Ünnepe: június 13. Vagyonát a szegények közt szétosztván, egyiptomi remeteségbe vonult, hol földet művelt, kosarat font és imádkozott. Ő tömörítette közösségbe először a szétszórtan élő

remetékét. Így lett a szerzetesi élet megalapítója. A képzőművészetet gyakran foglalkoztatta Szent Antal élete. Kereskedők, kosárfonók, munkások, takácsok, sírások, cukrászok védőszentje. Segélyül hívjuk járványos betegségekben, orbánc és főfájás ellen. Antal = Antonius, beceneve Tóni, Tonkó, Anti, Toncsi.

MEDÁRD

Hitvalló. Meghalt 560. Ünnepe: június 8. Szelídssége, jámborsága a papság mintaképévé avatták. A noyoni püspöki székből az ősi pogányság ellen küzdve, az elharapódzott lopás bűnét ostromozta. Szent életéhez sok csodás esemény fűződik. A napszámosok, munkások védőszentje. Közbenjárását kérjük jótékony esőért és országos csapás idején. Jelentése ónémetül: tiszteletben erős, hatalmas.

LÁSZLÓ

Király, hitvalló. Meghalt 1095. Ünnepe: június 27. Szent Lászlót az isteni gondviselés küldötte, hogy Szent István után az erkölcsöket megjavítsa, zilált közállapotunkat rendbehozza, és a barbár veszedelmet elhárítsa. Egyházi szempontokból fényesen kiemelkedik életszentsége, térítő munkája és vallásunk megszilárdítása. Szent életének beszédes bizonyossága az a sok legenda, mely nagy nevéhez fűződik. Szent Lászlót lovagias természete a lovagok és hajadonok védőszentjévé avatta. László = Ladislaus, a szlávban: Wladiszlav: dicsően uralkodó.

Drótosság

Ügyes kezek és fantázia

Drótosság szülőhelye Nagyróna (Velke Rovne) Kysuca és Vág környéke. Serkentette a szegénység és érdeklődés az új termékek iránt. Szegényebb drótosok drótozták az eltört tányérokat, talakat úgy, hogy megerősítették őket drótszalakkal. Foltolták a lábasokat, fazekeket, katlanokat, vödröket. Ma már szinte hihetetlen hányféle használati és dísz tárgyat készítettek.

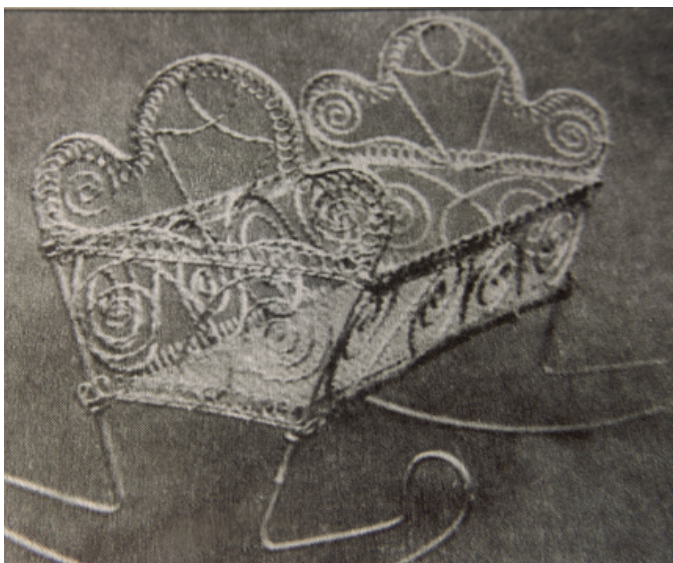
Ezek készítéséhez már komolyabb felszereltségű műhelyekre és mesteremberekre volt szükség. Sokan iparművészi szinten üzték a drótfonás mesterségét. Nagyon sokan idegen országokba vándoroltak és a sikeresebbek ott alapították meg műhelyeiket. Készítettek tárgyakat az orosz cár udvari megrendelésére elkerültek a világ legkülönbözőbb országaiba, Oroszországba, de sokan Amerika, Észak – Afrika, Ázsia, Németország, Balkán tájaira. Sokan közülük jelentős vagyona tettek szert.

Voltak azonban sokan, akik házalva árulták termékeiket, vagy járták a falvakat és javították a konyhai eszközöket. A drótos mesterség a XX. században megszűnt.

Zsolnán a Vág folyó mellett lévő Budatin várában lévő drótod múzeum kiállítási tárgyai azonban tanúsítják magas szintű tudását a népművészet mestereinek.

Néprajzi feldolgozás, egy drótos család gyermekének születéséről

Amikor megkezdődtek a fájások, a bábák kizavarták a férfinépet a házból, az ágy elé kihúzták a lepedőt, és jól becsukták az ajtókat, ablakokat, nehogy a vajúdót huzat érje. Nagy bádofazekekbe vizet hordtak, fölállították a sparheltre, száraz gallyal alágyújtottak. Az asztalra odakészítették a gyógyfűveket, a szenteltvizet, meg a szentelt gyertyát. A néhány káráló tyúk közül kiválasztották a legkövérebbet a szokásos tyúklevesshez, hogy a vjúdó erőre kapjon. Amikor fölhangzott a sírás a szobában, a gyermeket megfürdették, öreg ágyneműből szabdalt, forró pelenkába csavarták, s ezt a pólyát himzett pántlikával átkötötték. Aztán, ha az újszülött fiú

volt, szakajtóba tették, alá báránybőrt, hogy göndör legyen a haja, s a sütőlapáton az ablakon kidugták e szavakkal: „Világgá kincsem, világgá! Hogy a világot ne félje, hogy drótos váljék belőle.”

Drótos hagyomány. Világgá kincsem, világgá!

Az egyik drótos történet ajándékról szól. Mikor Mária Teréziának megszületett császári fiacskája, József, az ausztriai drótosok ezüst-drótból fontak neki bölcsőt. Elmés ajándék, nem csak az anyag megválasztásával, hanem mindenekelőtt működési elvével: a bölcső ugyanis megállás nélkül ringott. Valóságos perpetuum mobile. És még hozzá szlovák.

A szerkezet olyan elven alapult, amelyre hasztalan próbált rájönni a neves tudósok egész serege. A szüntelen ringást a két golyó biztosította, amely a bölcső alatt volt elhelyezve. Igazi mesés ezüsts bölcső Elég volt vmeglendíteni és aztán már meg kellett állítani – a leendő kalapos király bölcsője kitartóan ringott. Mária terézia a hálás anya megengedte az ügyes drótosoknak, hogy a fürdővárosokat is felkeressék árúikkal.

F R

Impresszum:

A szerkesztőség címe: 2009 Pilisszentlászló, Petőfi S. u. 55.

Felelős szerkesztő - kiadó: Franyó Rudolf

E-mail: franyorudolf@citromail.hu | Tel.: 06 20 947-9243, 06 26 338-093

Megjelenik havonta • Iktatószám: CE/15092-2/2015